

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 25. juni 2018
Kontor: Straffuldbyrddelseskontoret
Sagsbeh: Camilla Marta Giordano
Sagsnr.: 2018-0030-0928
Dok.: 701579

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 559 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 27. marts 2018. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DF).

Søren Pape Poulsen

/

Anders Aagaard

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 7226 8400
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 559 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Mener ministeren, at det er forsvarligt, at drabsdømte der f.eks. er idømt en behandlingsdom, kan gå frit rundt, hvis de blot ifølge behandlingshjemmet har taget deres medicin?”

Svar:

1. Udgang til dømte – i fængsler såvel som på institutioner – skal naturligvis ske på forsvarlig vis og på en måde, der først og fremmest tager hensyn til retssikkerheden og trygheden i samfundet.

2. Justitsministeriet lægger til grund, at spørgsmålet angår personer, der er fundet skyldige i drab, men som er omfattet af straffelovens § 16 som følge af sindssygdom, mental retardering eller tilstande, der må ligestilles hermed, eller af straffelovens § 69 om mangelfuld udvikling eller forstyrrelse af de psykiske funktioner i øvrigt. Disse personer kan i stedet for almindelig straf idømmes andre foranstaltninger, der findes formålstjenlige, herunder anbringelse i hospital for sindslidende eller institution for personer med vidtgående psykiske handicap, jf. straffelovens § 68.

Reglerne for meddelelse af udgangstilladelse til de nævnte persongrupper fremgår af bekendtgørelse nr. 200 af 25. marts 2004 om udgangstilladelse mv. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret med senere ændringer (herefter benævnt bekendtgørelse om udgangstilladelse mv.). Reglerne fastsættes af justitsministeren efter forhandling med børne- og socialministeren og sundhedsministeren.

Jeg kan i øvrigt oplyse, at Justitsministeriet aktuelt er i gang med at opdatere bekendtgørelsen, og at man i den forbindelse også kigger nærmere på, om der er behov for at stramme reglerne for udgang.

3. For så vidt angår personer, herunder drabsdømte, der er anbragt i *Sikringsafdelingen*, kan det oplyses, at de skal ansøge Justitsministeriet om tilladelse til at komme på udgang, jf. § 12, stk. 4, i bekendtgørelse om udgangstilladelse mv. Praksis er særdeles restriktiv, og der meddeles således ikke tilladelse til udgang uden ledsagelse uden for institutionen. Tilladelse til udgang betinges som udgangspunkt af følgende standardvilkår:

- At det på baggrund af en lægefaglig vurdering umiddelbart før udgangen findes forsvarligt, at den pågældende får udgang.

- At den pågældende under udgang er under konstant ledsagelse og opsyn af to medarbejdere fra Sikringsafdelingen.
- At der medbringes mobiltelefon.
- At det ledsagende personale medbringer et vellignende foto af den pågældende.
- At politiet og Justitsministeriet omgående underrettes, hvis udgangen ikke forløber planmæssigt.
- At Justitsministeriet underrettes, hvis Sikringsafdelingen inddrager udgangstilladelsen.

Herudover kan der evt. fastsættes supplerende vilkår efter en konkret vurdering af den enkelte sag.

Ved meddelelse af udgangstilladelse vil oplysninger om forløbet af tidligere meddelte udgange endvidere indgå i vurderingen af, hvorvidt nye ansøgninger skal imødekommes.

Sikringsafdelingen har vedrørende udgangstilladelser til personer, der er anbragt i Sikringsafdelingen, og som er dømt for drab, oplyst, at alle udgange for den omtalte gruppe er forløbet planmæssigt i minimum de seneste 11 år.

4. I forhold til personer, herunder drabsdømte, der er dømt til anbringelse i *hospital eller sygehusafdeling for sindslidende med undtagelse af Sikringsafdelingen*, og som kan få tilladelse til udgang efter afgørelse fra overlægen, har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra Sundheds- og Ældreministeriet, som har oplyst følgende:

”For anbringelsesdømte anvendes bestemmelserne i bekendtgørelse nr. 200 af 25/03/2004 om udgangstilladelse m.v. til personer, der er anbragt i hospital eller institution i henhold til strafferetlig afgørelse eller i medfør af farlighedsdekret. Det følger af bekendtgørelsens § 2, stk. 1, nr. 3, at overlægen træffer afgørelse om udgang uden for hospitalets område af højst 3 timers varighed inden for samme døgn.

Til besvarelse af spørgsmålet har Sundheds- og Ældreministeriet efter aftale med Justitsministeriet endvidere anmodet Danske Regioner om at bidrage.

Af Danske Regioners bidrag fremgår bl.a.:

”Ved alle former for udgang – herunder også såkaldt terrænfrihed, som er begrænset til hospitalets område, foretages altid en individuel og konkret lægefaglig vurdering af det forsvarlige i

udgang for den enkelte patient, hvor fokus er på eventuel farlighed.

Ved uledsaget udgang registreres detaljeret, hvornår patienten går ud og kommer retur, ligesom formålet med udgangen er registreret.

Ved uregelmæssigheder, f.eks. for sen tilbagekomst i forhold til det aftalte, foretages en konkret lægefaglig vurdering af, om der umiddelbart skal foretages politiefterlysning, eller om det skønnes forsvarligt at vente eksempelvis en halv time. Samtidig forsøges patienten og eventuelle pårørende kontaktet pr. telefon. Ofte er der i disse tilfælde tale om forglemmelse, forsinkelser i bus- og togdrift eller lignende.

Udgangspunktet er, at udgang inddrages, hvis de aftalte vilkår ikke overholdes af patienten.

For behandlingsdømte findes der ikke standardvilkår vedrørende ordination af udgang under indlæggelse. Det er et individuelt skøn fra overlægen om, hvorvidt den enkelte patients tilstand er tilstrækkelig stabil til, at det findes forsvarligt (og hensigtsmæssigt) at iværksætte rehabiliterende tiltag som udgang.

Der laves ikke opgørelser over antallet af udgange, som forløber planmæssigt i regionerne. I forhold til udgange, som misbruges, er antallet af absenteringer senest opgjort i Danske Regioners benchmarking af psykiatrien 2016.”

Sundheds- og Ældreministeriet kan supplerende oplyse, at det fremgår af benchmarkingrapporten, at der i 2016 var 135 situationer, hvor en patient ikke vendte tilbage som aftalt efter uledsaget udgang eller uledsaget færden på hospitalsområdet.””

5. I forhold til personer, herunder drabsdømte, der er dømt til anbringelse i *institution for personer med vidtgående psykiske handicap*, og som kan få tilladelse til udgang efter afgørelse fra kommunen, har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra Børne- og Socialministeriet, som har oplyst følgende:

”Personer, der på grund af nedsat psykisk funktionsevne er anbragt i boform på det sociale område i henhold til en strafferetlig afgørelse, er frihedsberøvet og må ikke forlade boformen uden særlig tilladelse.

Der kan efter § 2, stk. 2, i bekendtgørelse om udgangstilladelse mv. træffes afgørelse om adgang til at færdes inden for boformens område. Endvidere kan der træffes afgørelse om udgang uden for boformens område af højst tre timers varighed inden for samme døgn – dog altid med ledsagelse af en eller flere med-

arbejdere, hvis den pågældende er anbragt i sikret institution eller afdeling i henhold til dom.

Ydermere kan der træffes afgørelse om udgang med ledsagelse uden for boformens område af mere end tre timers varighed uden overnatning, når tilladelserne gives enkeltvis. Endelig kan der træffes afgørelse om uopsættelig indlæggelse på somatisk hospital. I sidstnævnte tilfælde underrettes den statsadvokat, i hvis kreds sagen er behandlet.

I forhold til praksis på området bemærkes indledningsvis, at reglerne i bekendtgørelsens § 2, stk. 2, hovedsageligt finder anvendelse på den sikrede institution Kofoedsminde, som hører under Region Sjælland. Der er derfor til brug for udarbejdelsen af Børne- og Socialministeriets bidrag indhentet en udtalelse fra Region Sjælland, som bl.a. har oplyst følgende:

”På Kofoedsminde har ingen drabsdømte eller andre beboere, der ved dom er anbragt på Kofoedsmindes sikrede afdelinger, adgang til uledsaget udgang. Ved enhver ledsaget udgang, foretages en konkret risikovurdering.

Når forstanderen på Kofoedsminde træffer afgørelse om udgang, sker det med baggrund i en skriftlig ansøgning, der er tiltrådt af den til beboeren tilknyttede områdeleder/koordinator. Forud for en udgang gennemføres en konkret risikovurdering, der baseres både på screening af den sikkerhedsrisiko, beboeren udgør (BVC, SOAS-R, HCR-20) og på individuel samtale. Der kan kun søges om én målrettet udgang om ugen pr. beboer.

Udgange godkendes af forstanderen under nedenstående forudsætninger:

- Minimum to fastansatte medarbejdere, beboeren har tillid til, skal deltage under hele udgangen og løbende vurdere, om udgangen er forsvarlig.
- Der skal inden udgangen påbegyndes, ske en vurdering af beboerens psykiske tilstand.
- Beboeren er under konstant opsyn og vil på intet tidspunkt være alene.
- Evt. transport foregår i Kofoedsmindes egne biler.
- Der medbringes tændt mobiltelefon.
- Under udgangen tages der ikke ophold i nærheden af børn og unge under 18 år.
- Der indtages ikke alkohol eller euforiserende stoffer før eller under udgangen.
- Er beboeren i medicinsk behandling, skal beboeren være velmedicineret under udgangen.
- Såfremt udgangen ikke forløber planmæssigt, skal Kofoedsmindes ledelse og det lokale politi kontaktes.

- Alle vilkår skal nøje gennemgås med den enkelte person, inden udgangen påbegyndes.

Kofoedsminde har på nuværende tidspunkt 3 drabsdømte beboere. De er alle anbragt på en sikret afdeling og har derfor kun ledsaget udgang. Der har i de seneste 5 år ikke været eksempler på misbrug af ledsaget udgang.””

6. I relation til mere vidtgående tilladelser, der alene kan meddeles af statsadvokaten, har Justitsministeriet indhentet en udtalelse fra Rigsadvokaten, som har oplyst følgende:

”Statsadvokaten træffer afgørelse om udgange, der ikke er omfattet af § 2, stk. 1 eller 2, i bekendtgørelse om udgangstilladelse mv. Det fremgår af bekendtgørelsens § 2, stk. 3.

Rigsadvokaten har til brug for besvarelsen indhentet udtalelser fra Statsadvokaten i Viborg og Statsadvokaten i København om, hvilke standardvilkår der fastsættes i forbindelse med, at de meddeler udgangstilladelse efter bekendtgørelsens § 2, stk. 3. Rigsadvokaten har derudover anmodet om statsadvokaternes vurdering af, i hvilket omfang de meddelte udgange forløber planmæssigt.

For så vidt angår vilkårsfastsættelsen har statsadvokaterne oplyst, at der foretages en konkret vurdering af den enkelte sag, herunder udgangsformålet, kriminalitetens art samt beskrivelsen af den domfældte.

Som udgangspunkt fastsættes følgende standardvilkår:

- At udgangen på baggrund af en lægelig vurdering eller en vurdering fra institutionens ledelse umiddelbart før iværksættelsen findes forsvarlig.
- At den pågældende bliver hentet og bragt tilbage til afdelingen, og af hvem.
- At den pågældende under udgangen konstant holdes under opsyn, og af hvem.
- At den pågældende før og under udgangen er velmedicineret.
- At der medbringes en tændt mobiltelefon og eventuelt et velignende foto af den pågældende.
- At den pågældende ikke indtager alkohol eller andre rusmidler under udgangen.
- At politiet omgående underrettes, hvis udgangen ikke forløber planmæssigt.

Derudover vil kriminalitetens art eller beskrivelsen af den domfældte kunne begrunde, at der fastsættes andre vilkår. Således vil en person dømt for brandstiftelse kunne blive pålagt et vil-

kår om ikke at omgå tændstikker, lightere eller lignende, en person med et tidligere misbrug vil kunne blive pålagt vilkår om at aflægge en urinprøve, og en person dømt for seksuelle overgreb mod børn vil kunne pålægges vilkår om, at der ikke må være kontakt til børn under udgangen.

Endelig vil der kunne fastsættes geografiske vilkår om, at den pågældende f.eks. ikke må forlade Sjælland eller ikke må op-søge gerningsstedet eller lignende.

For så vidt angår udganges forløb har begge statsadvokater oplyst, at det er deres umiddelbare vurdering, at udgange med-delt i medfør af bekendtgørelsens § 2, stk. 3, overvejende forløber planmæssigt, og at der kun sjældent modtages underretning om uregelmæssigheder. Eventuelle underretninger registreres hos statsadvokaten og indgår i sagens videre forløb, herunder ved afgørelse om foranstaltningens eventuelle forlængelse eller opretholdelse samt ved fremtidige ansøgninger om tilladelser til udgang. Underretning om uregelmæssigheder kan endvidere medføre, at meddelte (generelle) udgangstilladelser tilbagekal-des.

Statsadvokaten i København har herudover oplyst, at det efter deres umiddelbare opfattelse ofte er de samme få personer, der gentagne gange misbruger udgange, og at det ofte er personer, der er anbragt for gentagne lovovertrædelser vedrørende f.eks. berigelseskriminalitet, færdsels- og våbenlovssager, narkotika og simpel vold.”

7. Som tidligere nævnt er Justitsministeriet aktuelt i gang med at opdatere bekendtgørelsen om udgangstilladelse mv. i samarbejde med Sundheds- og Ældreministeriet og Børne- og Socialministeriet.

I dette arbejde vil indgå en undersøgelse af art og omfang af misbrugstilfælde på de respektive ministerområder. Der vil i den forbindelse blive set nærmere på, om der er behov for stramning af reglerne, f.eks. i form af skær-pelse af betingelser og vilkår for udgang, indførelse af en indberetningsord-ning i forbindelse med vilkårsovertrædelser eller lignende.